

НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ ЛИЧНИТЕ ИМЕНА НА ДЕЦАТА, РОДЕНИ В БУРГАС В ПЕРИОДА 2013 – 2018 г.

Марияна Парзулова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас

mparzulova@yahoo.com

Резюме: За база на настоящото изследване са послужили списъци с лични имена на 3800 деца, родени в Бургас в периода 2013 – 2018 г. Резултатите от осъществените наблюдения са представени поотделно за двете групи лични имена – мъжки и женски, като антропонимният материал във всяка една от тях е описан по произход и структура. Посочени са най-употребимите имена от български и чужд произход, новите модни имена, двойните лични имена, унисекс имената, както и тези, които се срещат сравнително рядко. Освен описателно личните имена са разгледани и съпоставително, като се правят съпоставки с други изследвания върху българската личноименна система.

Ключови думи: *лично име, модно име*

Обект на внимание на настоящото изследване са личните имена на деца от гр. Бургас, които през 2020 г. са постъпили в детски ясли, детски градини и в първи клас. Децата са родени в периода 2013 – 2018 г. Наблюденията се извършват върху 3800 лични имена, съпътствани само от български фамилни имена. Броят на момчетата е 1594, а на момчетата е 2206. Именните списъци (по-нататък ИС) са предоставени от отдел „Образование“ на Община Бургас.

В тази работа са представени не само наблюдения, осъществени на основата на личните имена от посочения по-горе период, но е дадена и съпоставка с резултати от подобно антропонимно изследване на родените в същия град в периода 1996 – 2001 г. (вж. Парзулова / Parzulova 2005: 91 – 100). По този начин се установява за един достатъчно голям период кои имена са нови в антропонимикона на бургазлии, кои са най-употребими и кои вече не са предпочитани. С други думи, освен описателно личните имена са разгледани и съпоставително. Правят се и съпоставки с други изследвания върху българската личноименна система (Ковачев / Kovachev 1987; Чолева-Димитрова, Янев / Choleva-Dimitrova, Yanev 2011: 106 – 115; Ангелова-Атанасова / Angelova-Atanasova 2005: 34 – 46; Влахова-Ангелова / Vlahova-Angelova 2017: 52 – 71).

Резултатите от това изследване даваме като обобщение по групи мъжки и женски лични имена. Антропонимният материал във всяка една група е описан по произход и начин на възникване. Необходимо е да се направят следните уточнения: 1. Към групата на личните имена от домашен произход отнасяме прабългарските имена, славянските, традиционните имена от християнския именен календар, които преди векове са станали основна част от българската антропонимна система (тип Иван, Тодор, Мария и др.), и новообразуваните лични имена от домашни елементи. 2. Изброените подгрупи лични имена няма да бъдат съпътствани навсякъде с точна статистика за употреба, а ще бъдат посочени само като изводи от изследването.

Мъжки лични имена (МЛИ)

1. МЛИ от домашен произход

1.1. В изследвания от нас материал се срещат старите традиционни МЛИ, които се характеризират с най-висока честотност, напр.: *Иван, Георги, Никола, Димитър, Тодор, Стефан, Христо, Антон, Константин, Васил, Стоян, Петър, Петко* и др. От тях с най-голяма употреба се отличават *Иван* (36), *Георги* (25), *Никола* (15). След тях са *Димитър* (10), *Тодор* (4), *Христо* (3).

При съпоставка на направени изследвания относно честотността на някои от изброените лични имена през миналия век и в началото на ХХІ век се установява, че имена, които са заемали едни от първите места в миналото, днес са изгласкани назад. Част от нашия антропонимен материал е една илюстрация на този факт. Сравни: *Димитър* е било най-разпространеното име у нас в края на ХХ век. Заемало е първо място по честотност – 89 437 (вж. Ковачев / Kovachev 1987: 196). В корпуса ни от имена по честота на употреба *Димитър* е след *Иван, Георги, Никола*, т.е. то не е най-употребимото име сред имената на родените в Бургас в изследвания период. Загубило е своето първо място по честота на употреба и в други градове у нас в началото на настоящия век (вж. Чолева-Димитрова, Янев / Choleva-Dimitrova, Yanev 2011:110).

Колкото до антропонима *Тодор* може да се каже, че той е изместен по честотност от *Теодор* (8), фонетичен вариант на *Теодор* (черковна и старинна форма на *Тодор*) (Илчев / Ilchev 1969: 482).

Името *Христо* в ИС се среща само с 3 употреби. По-чести са производните от него имена *Христиан* и *Християн* (общ брой употреби за двете ЛИ – 5), а техните латинизирани форми – *Кристиян* и *Кристиан* (общ брой употреби – 8) се приемат за нови и модерни.

1.2. Прави впечатление, че имена, свързани с българската история, бележат възход, напр. *Аспарух, Крум, Борил, Ивайло, Пресиян, Тервел, Самуил, Борис, Симеон, Калоян* и др. Тяхната употреба е била едва забележима в предходното изследване (вж. Парзулова / Parzulova 2005), а днес те представляват по-голям интерес и свидетелство за това е броят на именосителите им в ИС, напр. *Самуил* – 7, *Борис* – 8, *Ивайло* и *Пресиян* – по 7, *Калоян* – 5, *Тервел* – 4, *Борил* – 3, *Крум* – 2, а *Аспарух* – 1. Радостен е фактът, че младите хора избират тези имена, които са значими и престижни, излъчващи сила и успех, като по този начин те засвидетелстват и желанието си децата им в бъдеще да извършват важни дела, да се ползват с уважение в обществото ни.

Към тази група ще отнесем и пожелателното име *Преслав* ‘да бъде многославен, преславен’, което е било слабо употребимо в края на миналия век (Ковачев / Kovachev 1987: 150). Изборът на МЛИ *Преслав*, отличаващо се с 5 употреби в ИС, вероятно се дължи на възникналото от него ЖЛИ *Преслава*, което през последните години е доста нашумяло, като популяризацията му се дължи на българската певица *Преслава*.

1.3. Значителен е броят на МЛИ, които са сложни по състав и съдържат славянските компоненти *-слав* и *-мир*, напр.: *Мирослав, Радослав, Станислав, Борислав, Живомир, Страшимир, Станимир*. Още в края на миналия век тези имена са били с голяма честотност на употреба на територията на цялата страна. Тенденцията продължава и до днес, като в бургаския антропонимикон редом с тези имена съществуват и други, които се възприемат от обществото като сравнително нови, модерни имена и се характеризират с популярност, вж. *Златомир/Златимир, Христомир, Хрисимир, Ивомир* (всички са с единична употреба) и най-избраните – *Томислав* (4), *Данислав* (3) с разновидност *Денислав* (5).

В ИС се забелязват и имена със старинни компоненти като *-зар, -дар*, вж. *Велизар* – 1, *Цветозар* – 1 и *Божидар* – 4 (превод на гръцкото *Теодор*).

1.4. Имена, които са типично български и са били широко разпространени в миналото, днес не са популярни, за което свидетелства броят на техните носители в ИС: *Живко* – 2, *Здравко* – 2, *Димо* – 2. Към тази група се отнасят и имена, които са с единична употреба: *Жеко, Таньо, Тоньо, Ботьо, Ваклин, Стойко, Радко*. Всички тези МЛИ са били активно функциониращи през миналия век, но днес не са от харесваните и употребими имена. Именуването с тях е белег на дълбока семейна традиция, уважение и жест към възрастните от страна на младите родители.

1.5. Срещат се кратки и умалителни имена като *Тони, Дани, Иво, Емо, Владо, Данчо, Митко*, възникнали в сравнително ново време, и старото име *Рали* с датировка от средата на ХІХ в. (Илчев / Ilchev 1969: 482). Всички те са с единична употреба.

В ИС присъстват имена, които са интересни за антропонимиста. Това са двете МЛИ – *Литко* и *Керчо* (всяко от тях е с по една употреба), които са възникнали преди няколко века и писмените паметници свидетелстват за това (Заимов / Zaimov 1994: 119 – 120). При справка с Честотно-гълковния речник (ЧТР) на Н. Ковачев се вижда, че едното име е било избрано изключително рядко за именуване на дете (Ковачев / Kovachev 1987: 109), а другото име дори не е въведено. Възродява-

нето на тези имена днес буди изненада. Мотивът на родителите, които са кръстили децата си с тези имена, навярно е желанието да спазят старата семейна традиция, според която новороденото носи името на дядото по бащина или майчина линия.

Като илюстрация на факта, че бургазлии се обръщат към старите и редки имена, с които назовават своите деца, е и името *Ваклин*, което е производно от *Вакл(-ъ)о* + *-ин* – от *вакъл* ‘черноок, черновежд, хубавец’, XVI в. (Заимов / Zaimov 1994: 42). Според информацията, приведена в Речника на Ст. Илчев, е видно, че името е било разпространено в немалко части на България, но не и в Бургаска област (Илчев / Pchev 1969: 100). Чрез единичната си употреба ЛИ *Ваклин* бележи всъщност нова териториална употреба – в Бургас. Считаме за важно да отбележим, че ЛИ на детето повтаря ЛИ на бащата, което все повече се налага като модел за именуване на новородени, вж. *Ваклин Ваклинов Стойновски*. Вероятно това ще е тенденция и в бъдеще, но този въпрос ще бъде обект на специално изследване.

1.6. Учудващо слабо е присъствието на лични имена в ИС, които са образувани в сравнително по-ново време и са се характеризирали с изключително голяма честотност навсякъде в страната ни в края на миналия век (вж. Ковачев / Kovachev 1987: 63, 150, 158). Това са пожелателните имена с еднократна употреба *Веселин*, *Румен*, *Пламен* и др. Към тази група се отнася и защитното име *Камен*, с което е кръстено само едно дете.

2. МЛИ от чужд произход

2.1. Немалка група от МЛИ в ИС съставят имената от чужд произход. Най-употребими са календарните имена *Александър* от гр. ‘защитник на мъжете’ и *Виктор* от лат. ‘победител’, като в миналия век *Александър* е заемал 16-то място по честотност, а *Виктор* – 90-то (Ковачев / Kovachev 1987: 196 – 197). В изследване, осъществено през 2007 – 2008 г., е установено, че *Александър* заема първо място по честотност в София и Варна, а *Виктор* – шесто място в София и пето място във Варна (Чолева-Димитрова, Янев / Choleva-Dimitrova, Yanev 2011: 113). Тези две имена са популярни и днес в Бургас, като по честота на употреба *Виктор* (9 пъти) има незначително надмощие над *Александър* (7 пъти).

2.2. В ИС има МЛИ по имена на библейски лица, на светци и духовници, които отдавна са част от българския антропонимикон, напр. *Давид*, *Исус*, *Рафаел*, *Мойсей*, *Йоан*, *Максимилиан*, *Матей* и др. От тях с най-голяма честота на употреба е *Йоан*. Този антропоним продължава да бъде харесван от бургазлии в продължение на почти две десетилетия. Констатацията ни е на базата на съпоставка с изследването ни през 2005 г. (Парзулова / Parzulova 2005:100). В сравнение с предходния период някои от тези имена днес се характеризират с по-голяма употреба: *Матей* (4), *Давид* (3), *Рафаел* (3).

2.3. Както в миналото, така и сега продължават да са с единична употреба чужди МЛИ, означаващи понятия от различни области, които обаче не се свързват в съзнанието на заемащия с конкретна семантика, а причина за заемането е единствено благозвучието, напр. имената *Ерик* – сканд. *Eric*, англ. *Erik* и *Eric* от стгерм. *ehre* ‘чест’ и *ric* ‘богат, могъщ’; *Люсиен* – от фр. *Lucien*, от лат. *lucianus* ‘Лукиан’; *Бердж* – от англ. *Berridge*; *Жан* – от фр. *Jean* ‘Иван’ и др.

2.4. Като нови форми на съществуващи отдавна у нас чужди имена (*Матей*, *Валентин*, *Емил*) се появяват *Матео*, *Валентино*, *Емилио* и успоредно с тях е и *Антонио* – име, което функционираше още в миналото. Превес по честотност на употреба от всички имена има *Матео* (3 употреби).

2.5. Предпочитанията на родителите към имена, носени от известни западноевропейски или американски филмови герои, артисти, певци като *Антъни*, *Стивън* / *Стевън*, *Никълас*, *Ник*, *Майкъл*, *Кристофър*, *Даниъл*, *Дейвид* и др., все повече нарастват. Тези имена в бургаския антропонимикон са с единична употреба.

Интерес представляват имената *Браян* и *Раян* с дублетна форма *Райан*, които са също с единична употреба. Твърде е възможно имената в ИС да бъдат от английски произход: името *Раян* да е по името или на известния американски актьор *Раян Гузман*, или на канадския *Раян Рейнолдс*, който през 2016 г. се снима във филм в София. Личното име *Браян* в ИС може да е по името на канадския рок певец и китарист *Браян Адамс*, представян и като *Брайън*. Считаме за нужно да отбележим, че

случайно звуково съвпадение с английските имена имат старите български имена *Браян* (XV в.) и *Раян* (XVI в.) (Илчев / Пчев 1969: 88; Заимов / Zaimov 1994: 36). Тези две имена не са упоменати в ЧТР, което означава, че не са функционирали на българска територия в края на миналия век. Отсъстваха и сред имената, които бяха обект на изследването ни, публикувано през 2005. Днес тези имена са нови за бургаския антропонимикон.

Вж. и друго ново име – *Роки* (от англ. *Rocky*) по името на главния герой в едноименния американски филм на Силвестър Сталоун. Вероятно в бъдеще честотата на употреба на тези и подобни на тях имена ще бъде по-висока.

2.6. Забелязва се интерес и към имена от турски произход, носени от филмови герои, от артисти в турски сериали. Имената са кратки, благозвучни и добре възприемани от младите български зрители, които са и млади родители. Днес имена като *Орхан*, *Онур*, *Синан* и *Аркан* са част от бургаския антропонимикон, вж. напр. *Синан Илиянов Иванов*, *Аркан Живков Райчев*.

2.7. В нашия корпус се откриват четири двойни МЛИ с по една употреба, като единственото име, което има изцяло чуждо звучене, е *Алекс-Кристиян*, срв. с останалите: *Иван-Лазар*, *Иван-Александър*, *Яни-Никола*. Вижда се, че ЛИ *Иван* присъства в структурата на две от изброените двойни МЛИ. Съпоставката с двойните МЛИ, включени в списъците на старото наше изследване, показва, че броят на такива имена за периода 2013 – 2018 г. е намалял. Тъй като двойните лични имена не са типични за българската личноименна система, считаме, че би било добре, ако тенденцията е такава и в бъдеще.

Женски лични имена (ЖЛИ)

Както в миналото, така и днес женските лични имена се отличават с много по-голямо разнообразие в съпоставка с мъжките лични имена. Тази констатация присъства в много изследвания (вж. напр. Влахова-Ангелова / Vlahova-Angelova 2017: 56). Съществуващият антропонимен материал, включен в ИС, дава основание женските лични имена да се представят в следните групи по признака произход:

1. ЖЛИ от домашен произход

1.1. От традиционните имена, присъстващи в българския антропонимикон, за най-популярно и предпочитано се считаше името *Мария*, което заемаше първо място по честотност в страната (Ковачев / Kovachev 1987: 201). Това име днес не се радва на особена почит сред имената на родените в Бургас. За лидерска позиция се борят *Теодора*, *Десислава* и *Гергана*, като *Десислава* определено е водещото име с 8 употреби.

1.2. Прави впечатление, че както МЛИ, образувани от имената на български владетели, така и ЖЛИ, възникнали от тях, днес се възприемат за по-интересни и по-предпочитани за именуване на новородени в сравнение с миналото. Основание за това твърдение дава направената справка с ЧТР на Н. Ковачев и с нашето изследване върху въведените в ИС имена със съответната употреба, вж. *Пресияна* (4), *Бориса* (3), *Ивайла* (3), *Самуила* (2). Към тази група ще отнесем и двете имена *Преслава* и *Белослава*, свързани също с българската история, но рядко употребими в миналото. Активният избор на тези имена през последните години се дължи на певиците, носещи тези имена.

1.3. Изключително често срещани са кратките имена *Рая*, *Ния*, *Дея*, *Дара*, *Зара*, *Мира*, *Мина* и др. Някои от посочените имена са доста стари, възникнали са преди векове и са производни от мъжки лични имена, напр. името *Рая*, производно от *Райо* (Илчев / Пчев 1969: 423; Заимов / Zaimov 1994: 191); *Дея* – от *Дейо*, а то съкратено от *Ра-дѣй*, *Де-дѣй* или от изчезнало *Добро-дѣй*, ‘който да прави добро, да бъде добродетелен’ (Заимов / Zaimov 1994: 82, 84; Ковачев / Kovachev 1987: 79), т. е. по своята семантика е пожелателно име. За разлика от тях името *Ния* е съкратено от ЖЛИ *Антония*, *Стефания*, *Теофания* (Ковачев / Kovachev 1987: 141). Дълго време тези имена бяха в забравата, но днес са възстановени и употребата им все повече се активизира. За сравнение вж. тяхната честотност в края на XX век: *Рая* – 89, *Дея* – 8, *Ния* – 14 (Ковачев / Kovachev 1987: 154,

141, 79) и броя на техните употреби в нашия материал: *Рая* – 16, *Дея* – 10, *Ния* – 18. Видно е, че употребата на тези имена в посочения период бележи ръст по-голям от този за страната, особено това се отнася за ЛИ *Дея* и *Ния*, което е и свидетелство за предпочитанието на младите бургазлии към българското.

Името *Рая* е определено като едно от най-популярните 15 женски лични имена в София през 2007 – 2008 г. (Чолева-Димитрова, Янев / Choleva-Dimitrova, Yanev 2011: 109), което означава, че още в началото на XXI век то е предпочитано от много родители. Подобно на някои от старите думи, които днес са възобновени, тези имена също са излезли от „нафталина“ на времето и днес се считат за нови и модерни. Допустимо е актуализацията на тези стари български имена да се дължи на имената на популярни артисти, певци и лица от телевизионния екран: например *Рая* да е по нашумялото име на актрисата *Рая Пеева*. Твърде е възможно да е и по име на английска или американска актриса, което означава случайно звуково съвпадение на българското и чуждото име. Подобни може да са разсъжденията и по посока на името *Ния*, което се отличава с малко по-голяма популярност. Твърде е възможно *Ния* да бъде по личното име на американската актриса *Ния Пийпълс*.

Като ново и модерно име в антропонимикона на бургазлии днес се възприема *Тея* с вариант *Теа*, което не е съществувало до момента. Навярно е от МЛП *Тео*, а то от своя страна е съкратено от *Теодоси*, *Теофил*, *Теодор* (Илчев / Ilchev 1969: 482). Общият брой употреби на двата варианта е 5, като е възможно в бъдеще разпространението на името *Тея* да расте.

Като извод може да се каже, че имената от типа на току-що посочените са кратки, звучни, лесно запомнящи се, наподобяват на имена от чужд именник, което е и причина да бъдат харесвани, предпочитани и избирани от младите родители за именуване на техните деца.

1.4. В ИС се срещат немалък брой лични имена, които подобно на предходната група имена са били елементи от антропонимната система на българите в недалечното минало, но са се характеризирали със сравнително ниска честота на разпространение, за което свидетелства ЧТР на Н. Ковачев, вж. *Веселия*, *Елия/Елиа*, *Дария* и др. Днес освен с по-голямата си фреквентност някои от тези имена се отличават и с новото си звучене, което се дължи на отнет на ударението, напр. в ЧТР име *Дария* – съкр. от *Дар(а) + -ия*; съкр. от *Божидара*, което днес се произнася като *Дария*, т.е. налице са фонетични дублети. По аналог на упоменатите имена е възникнало и друго име, което е ново в бургаския антропонимикон – *Станилия*, от ж. *Станил(а) + -ия*.

1.5. Интерес представляват имена, производни от съществуващи отдавна лични имена, но модернизирани днес чрез суфикси като суф. *-ия*, напр. *Зария*, ново име – от *Зар(а) + -ия*. Аналогично е и новото име *Хрисия* – от *Хрис(а)*, гр. ‘злато’ (XII в.), + *-ия*.

В изследвания антропонимен материал се наблюдават женски лични имена с единична употреба, които са добра илюстрация за спазване на семейна традиция на именуване и почитане на религията. Те са образувани от мъжки лични имена от християнския именен календар и суф. *-ия*, вж. *Захария* – от *Захар(и) + -ия*, *Атанасия* – от *Атанас(а) + -ия*, *Димитрия* – от *Димитр(а) + -ия* и *Георгия* – от *Георг(и)* или *Георг(а) + -ия*, което не е въведено в речниците на нашите ономасти, следователно е новообразувано име.

Оказва се, че създаването на нови лични имена по пътя на суфиксалното словообразуване е един много продуктивен начин, вж. и следните ЖЛИ: *Тония* – от *Тони*, *Ваная* – от *Вана* или от *Ваня* с вмъкване на *а*, *Мирая* – от *Мира*, *Даная* – от *Дана* и др.

В бургаския антропонимикон се наблюдават нови имена, възникнали от съществуващи имена и суф. *-ина*, напр. *Надина* – от *Над(я) + -ина*, *Валина* – от *Валя(я) + -ина* и др.

Установява се наличието на неголям брой имена също с единична употреба, които са получени чрез вмъкване на гласни в съществуващи традиционни имена, в резултат на стремежа на родителите да дадат на децата си по-благозвучни и нови имена, напр.: *Никоела* – от *Никола* с вмъкване на гласна *е*, *Павела* – от *Павла* с вмъкване на гласна *е*, *Стефиана* – от *Стефана* с вмъкване на гласна *и*; *Ивалина* – вариант на *Ивелина* с промяна на гласна.

1.6. Сред ЖЛИ в ИС се срещат такива имена, отличаващи се някога с голяма честотност, а днес имат изключително рядка употреба. Това са имена с деминутивно-хипокористичен суфикс *-ка*, напр. *Донка* (2), *Сийка* (3), *Василка* (2), *Радка* (2). Към тази група се отнасят и имената с единична

употреба *Стефка*, *Руска*, *Райка*, *Трендафилка*. Представява интерес почти като към археологическа находка откриването в ИС на личното име *Султанка*, с което са именувани две деца. Семантиката на това ЖЛИ ни връща към далечна епоха и напомня за един конкретен тип управление, оставило трайни следи в нашата история. Това ЛИ дори не е въведено в Честотно-тълковния речник на личните имена у българите. Интересно е да се знае какви са мотивите на родителите за избор на това име днес?!

1.7. Срещат се, но не са чести имената композити. Те се характеризират с еднократна употреба, което свидетелства за проявеното иметворчество от страна на младите родители и за стремежа им да дават на децата си уникални имена, напр. *Димилия* – от *Дим(a)* + *-и* + *Лия*, *Деянимира* – от *Деян* и *Мира*. Към тази група спадат *Велимира* – от *Вел(a)* и *Мира*, *Златозара* (14 употреби) – от *Злат(a)* и *Зара*, като второто име, за което вече бе казано по-горе, е изключително употребимо, което означава, че е харесвано, избирано и модно.

В съпоставка с изследването, правено преди години, тук броят на имената композити е много по-малък, което говори за спадане на интереса от страна на бургазлии към този тип антропоними.

2. ЖЛИ от чужд произход

Значителен е броят на ЖЛИ от чужд произход, което позволява да се направят следните обобщения:

2.1. Сред установилите се в антропонимната система на българите календарни имена от гръцки, латински и еврейски произход най-често се срещат *София* – от гр. *Σοφία* ‘мъдрост’; *Йоана* / *Йоанна* – от ЛИ *Йоан*, от гр. *Ioannes*, а то от евр. *Johanan* ‘божа благодат; бог помилва’; *Магдалена* еванг., от гр. *Magdalēne* по име на град Магдала в Палестина; първоначално към името на Мария Магдалена. Името *София* е със сравнително честа повтораемост в миналото и сега, а *Йоана* с вариант *Йоанна* както в края на XX век, така и сега е по-предпочитано от бургазлии. В ИС съществува и името *Матей*, с което е кръстено момиче. Употребата днес, както и в предходното ни изследване, е единична. Може да се приеме за ново ЖЛИ, тъй като в ЧТР на Н. Ковачев е въведено само мъжкото име *Матей*, което е разширено от *Матей* – гр. *Ματθαῖος*, от евр. ‘божи дар’ – име на един от четиримата евангелисти, което днес служи за назоваване и на момиче – *Матей Христова*.

2.2. Продължава тенденцията новородени да се кръщават с имена на герои от западноевропейската литература. Отбелязани от нас в предишното изследване като „единични на класа модно име на българите“, напр. проникналите от художествената литература у нас имена *Беатрис* и *Беатриц* – от фр., ит. *Beatrice*, нем. *Beatrix* < лат. *Beatrix* ‘блажена, щастлива’, и *Вергиния* – от френски, са с единична употреба днес. За разлика от тях името *Памела* – англ., срхр. *Pamela* от гр. *παν* ‘всецял, вселена’ и *melos* ‘песен’, продължава да жъне успех и да е по-предпочитано. Днес името се разпространява отново с акцентен вариант *Памела* по името на актрисата Памела Андерсън, на която се дължи и популяризацията му (Парзулова / Parzulova 2005: 95).

2.3. Съществува немалка група лични имена, които са по имената на актриси или героини от западни или американски филми. Интересът към такива имена днес е значителен и броят на употребите е нараснал според ИС. Тук се отнасят *Марая* и *Мелани*, появили се в бургаския антропонимикон в края на XX век, които продължават да бъдат харесвани и предпочитани имена. *Марая* е по името на *Марая Кери* от англ. *Mariah Carey*, американска поппевица и актриса; *Мелани* е от англ. *Melanie*, често разпространено име, носено от американски актриси като *Мелани Грифит* във филма „Работещо момиче“, от британската певица *Мелани Браун* и др. Към групата спадат и ЛИ *Алиса*/*Елиса*, *Джесика*, *Анджелина* и др. С най-голяма фреквентност от въведените в ИС имена от чужд произход е *Виктория* (10), следвана от *Никол* (9) и *Стефани* (7). Според едно изследване употребата на последните две имена, заети от телевизионни сериали в края на XX в., значително нараства, като за Бургаска област е следната: *Никол* – 76, а *Стефани* – 87 (Ангелова-Атанасова / Angelova-Atanasova 2005: 37). Това е доказателство на факта, че вкусът на обществото сравнително бързо се променя, респективно и предпочитанията към имената се изменят.

2.4. Макар и на единична употреба днес се радват и други чужди лични имена, които сме посочили в предходното ни изследване, напр. *Елизабет, Ивона/Ивон, Роберта, Джулиана, Оливия, Лаура, Кая* и др. (Парзулова / Parzulova 2005: 95 – 96). Към тях се прибавят и днешните единични употреби на *Карла* – от немски, и *Леа* – от италиански, което доказва, че тяхната непопулярност сред бургазлии е трайна тенденция (Ковачев / Kovachev 1987: 108, 118). С една употреба в ИС е името *Тиара* – от английски, несрещано досега, т.е. ново за бургаския антропонимикон.

2.5. Активното излъчване на турски сериали влияе доста силно на младите хора и те черпят идеи за имена на своите деца от имената на филмовите герои и актьори. Като резултат от това влияние са ЖЛИ *Ягмур, Ая, Омая, Елиф, Ава, Давия, Асрет*, срв. напр. *Асрет Диянова Огнянова, Ягмур Иванова Александрова*. Имената са благозвучни, лесно се възприемат и бързо се възпроизвеждат в речта. Всъщност това са основните мотиви за заемане на тези имена, а колкото до семантиката тя не представлява обект на интерес от страна на родителите.

2.6. В ИС се откриват 15 двойни ЖЛИ, носени от 16 момичета, като едно от имената – *Анна-Мария* – има две употреби. Като компоненти, влизащи в структурата на двойните ЖЛИ, преобладават имената от чужд произход: в 5 от тях двата компонента са чужди имена, напр. *Симона-Виктория, Мари-Никол* и др.; в 8 – само единият компонент е от чужд произход, напр. *Ива-Никол*. Най-често срещано е името *Мария*, което влиза в състава на двойните ЖЛИ като тяхна първа или втора съставна част, напр.: *Мария Елизабет, Елиа Мария, Мария-Магдалена* и др.; второ по честотност е името *Никол*, което присъства в четири имена, напр.: *Дея Никол, Андреа-Никол* и др.; трето по честотност като елемент на двойни лични имена е *Виктория*, напр. *Елея-Виктория*. При някои от двойните лични имена липсва тире, което е резултат на родителско предпочитание, подчертано и в други изследвания (Кръстанова, Карамфилова / Krastanova, Karamfilova 2010: 268). На базата на съпоставка с наблюденията ни върху двойните лични имена в това и в предходното ни изследване от 2005 г. установяваме, че предпочитанията на бургазлии към този тип имена през последните пет-шест години в известна степен са намалели.

2.7. Интересно явление е все по-активното възникване и употреба на ЖЛИ, завършващи на консонант, което се оказва, че е продължение на процес, съществувал още през миналия век. Например женските лични имена *Елен, Ивон*, въведени в ЧТР на Н. Ковачев, забелязваме и в нашия антропонимен материал. Освен това в ИС съществуват и други такива ЖЛИ: *Анабел, Жасмин, Елинор, Габриел, Вивиан*. В миналото последните две лични имена са били само мъжки и с незначителна употреба. (вж. Ковачев / Kovachev 1987). Увеличеният брой днес на ЖЛИ, завършващи на съгласна, се дължи на навлизането на много чужди имена и чужди облици на общоприети наши имена, които имат подобна звукова форма. Някои от тези имена се отнасят към групата на мъжко-женските лични имена или т. нар. унисекс имена, за които вж. по-долу.

Мъжко-женски лични имена

Съществуват и други имена, които до 1987 г. са служели за назоваване само на лица от мъжки пол, а днес с тях се именуват и момичета, напр. *Мишел*, срв. *Мишел Чонова Петрова* и *Мишел Добромиров Василев*.

В ИС има унисекс имена, някои от които завършват на гласна, а други – на съгласна, напр.: *Тони, Дани, Денис, Андреа/Андрея, Алекс/Алекса, Габриел*, срв. *Денис Петров Вангелов* и *Денис Красимирова Димитрова; Дани Диан Гулеков* и *Дани Тодорова Вълчева; Алекс Златкова Вълчева* и *Алекс Антониев Атанасов; Габриел Петров Димитров* и *Габриел Пламенова Василева*. В съпоставка с направеното от нас изследване на имената на новородените в Бургас в периода 1996 – 2001 г., при което беше установено само едно мъжко-женско лично име – *Вивиан*, то в настоящото проучване е видно, че броят на тези имена е значително по-голям. Явлението продължава да се разраства и в бъдеще тази тенденция вероятно ще продължи.

В нашия материал интерес представлява и името *Април* по няколко причини: 1) То е ново име за бургаския антропонимикон; 2) Името днес се носи от момиче, вж. *Април Петрова Чобанова*; 3) В Речника на Ст. Илчев е отбелязано като МЛИ по името на месец април (лат. *aprilis*), старо и рядко име (Илчев / Ilchev 1969: 51). Такава е и въведената бележка за името в Речника на Н. Ковачев

(Ковачев / Kovachev 1987: 47). Обикновено личните имена, които са образувани по името на месец или сезон, са показатели за времето, през което са се родили техните носители. Любопитен е мотивът за избор на име от страна на родителите. От допълнително получена информация се разбира, че детето е родено през 2018 г., но няма нищо общо с месец април, тъй като е родено през месец юни (<http://www.devamaria.com/bg/news/index/14/612/>). Остава хипотезата, че ЖЛИ *Април* е вероятно по английското женско лично име *April*. Може би името на малката бургазлийка е по името на американската актриса *Ейприл Боулби*, участвала в серийния комедиен филм „Двама мъже и половина“, излъчван по българския телевизионен екран.

В резултат на осъществените наблюдения могат да се направят следните **изводи**:

1. Традиционните български лични имена като цяло съставят значителна част от бургаския антропонимикон, което е доказателство, че традицията да се назовават децата по имената на баби и дядовци е запазена, но успоредно с това се осъществява процес на модернизация на имената им.

2. Налице е стремеж за възстановяване на стари домашни имена, изчезнали отдавна или рядко употребими.

3. Нараства броят на женските лични имена, завършващи на консонант, което води до увеличаване на унисекс имената – процес, започнал още в миналия век.

4. Намалява употребата на двойните лични имена, които не са типични за българската личноименна система.

5. Заимстването на лични имена от чужди именни календари и техният нарастващ брой свидетелстват, от една страна, за стремежа на родителите да кръщават децата си с кратки, благозвучни и модерни имена, чрез които да изпъкне по-ярко тяхната индивидуалност в обществото, а от друга страна, чрез тези имена да могат по-лесно децата им да бъдат възприемани като част от едно европейско, а в бъдеще – глобално общество. По-големият дял от заетите имена е от английски произход, но се забелязва и нарастващ интерес към арабско-турските лични имена, популяризиращи чрез телевизионни сериали.

Личноименната система е отворена система, чиито компоненти – мъжки и женски лични имена променят във времето позициите, които са заемали по честотност, респективно по популярност. Много от имената остаряват, потъват в забрава или се възстановяват за нова употреба. Личноименната система подобно на езика и като част от него се обновява непрекъснато чрез заемане на чужди имена или в резултат на голямото иметворчество и стремеж на родителите да създават не само нови, а понякога дори нестандартни имена за своите деца.

В тази връзка и днес звучи актуално мнението, изказано почти преди четиридесет години, че „такива процеси като обновяването на най-често срещаните имена, разнообразието на репертоара на женските имена, измененията в статистическите параметри на именника и др. са дълбоки процеси, засягащи качествена страна на именника на един народ“ (Бондалетов / Bondaletov 1983: 128).

Цитирана литература/ References

- Ангелова-Атанасова 2005: Ангелова-Атанасова, М. Посоки на развой в именуването на българите в началото на XXI век. – В: Ангелова-Атанасова, М. (ред.). *Състояние и проблеми на българската ономастика*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, т. 7, с. 34 – 45. (Angelova-Atanasova 2005: Angelova-Atanasova, M. Posoki na razvoy v imenuvaneto na balgarite v nachaloto na XXI vek. – In: Angelova-Atanasova, M. (red.). *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo “Sv. sv. Kiril i Metodiy”, t. 7, pp. 34 – 45.)
- Бондалетов 1983: Бондалетов, В. Д. *Русская ономастика*. Москва: Просвещение. (Bondaletov 1983: Bondaletov, V. D. *Russkaia onomastika*. Moskva: Prosveshchenie.)
- Влахова-Ангелова 2017: Влахова-Ангелова, М. Актуалните тенденции при выборе болгарскими личными именами: исследование имен новорожденных в Софийской области. – В: *Вопросы ономастики*, т. 14, № 3, с. 52 – 71. (Vlahova-Angelova 2017: Vlahova-Angelova, M. Aktual'nye tendentsii pri vybore bolgarami lichnykh imen: issledovanie imen novorozhdennykh v Sofiiskoi oblasti. – In: *Voprosy onomastiki*, t. 14, № 3, pp. 52 – 71.)
- Займов 1994: Займов, Й. *Български именник*. София: Издателство на БАН. (Zaimov 1994: Zaimov, Y. *Balgarski imennik*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.)

- Илчев 1969: Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилни имена у българите*. София: Издателство на БАН. (Ilchev 1969: Ilchev, St. *Rechnik na lichnite i familni imena u balgarite*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.)
- Ковачев 1987: Ковачев, Н. *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*. София: Държавно издателство „Д-р Петър Берон“. (Kovachev 1987: Kovachev, N. *Chestotno-talkoven rechnik na lichnite imena u balgarite*. Sofia: Darzhavno izdatelstvo “D-r Petar Beron”.)
- Кръстанова, Карамфилова 2010: Кръстанова, В., П. Карамфилова. Към съвременните двойни лични собствени имена. – В: *Състояние и проблеми на българската ономастика*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, т. 10, с. 260 – 269. (Krastanova, Karamfilova 2010: Krastanova, V., P. Karamfilova. Kam savremennite dvoyni lichni sobstveni imena. – In: *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo “Sv. sv. Kiril i Metodiy”, t. 10, pp. 260 – 269.)
- Парзулова 2005: Парзулова, М. Модното име в ономастичната практика на съвременен Бургас. – В: Ангелова-Атанасова, М. (ред.). *Състояние и проблеми на българската ономастика*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, т. 7, с. 91 – 100. (Parzulova 2005: Parzulova, M. Modnoto ime v onomastichnata praktika na savremenен Burgas. – In: Angelova-Atanasova, M. (red.). *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo “Sv. sv. Kiril i Metodiy”, t. 7, pp. 91 – 100.)
- Чолева-Димитрова, Янев 2011: Чолева-Димитрова, А., Б. Янев. Мода на личните имена в големите български градове. – В: Цанков, К. (ред.). *Проблеми на социолингвистиката. Езикът и социалният опит*. Велико Търново: ИК Знак’94, т. 10, с. 106 – 115. (Choleva-Dimitrova, Yanev 2011: Choleva-Dimitrova, A., B. Yanev. Moda na lichnite imena v golemite balgarski gradove. – In: Tsankov, K. (red.). *Problemi na sotsiolingvistikata. Ezikat i sotsialniyat opit*. Veliko Tarnovo: IK Znak’94, t. 10, pp. 106 – 115.)

A STUDY ON THE FIRST NAMES OF THE CHILDREN BORN IN BURGAS IN THE PERIOD 2013 – 2018

Mariyana Parzulova

Prof. Assen Zlatarov University, Burgas

mparzulova@yahoo.com

Abstract: The present study is based on a list of the first names of 3800 children born in Burgas between 2013 and 2018. The results of the study are presented separately for the two groups of first names – male and female, the antroponymic data for each group being described in terms of origin and structure. The most frequent first names of Bulgarian and foreign origin are specified, as well as the new trendy names, double first names, unisex names and the names which are relatively rare. The approach used in analyzing the first names under study is both descriptive and comparative. References to other researches on the Bulgarian first-name system are also made.

Keywords: *first name, trendy name*

Mariyana Parzulova
Prof. Assen Zlatarov University
1, Prof. Yakimov Blvd
Burgas 8010
Bulgaria